

Maastoreiteillä on monenkirjavia merkintöjä

Sini Kestilä, restonomiopiskelija Lapin ammattikorkeakoulu / TaM, suunnittelija, Metsähallitus, Lapin luontopalvelut, REILA-hanke

asiasanat: retkeilyreitit, reitit, merkinnät, viitat

Parempien retkeilypalveluiden luomiselle on kysyntää, sillä luonto on yhä suositumpi virkistys- ja matkailukohde. Useille luonnossa kulkijoille merkityt reitit voivat olla se ainoa tapa päästä luontoon. Siksi erityisesti merkittyjen retkeilyreittien turvallisuuteen ja asiakaslähtöisyyteen panostaminen kannattaa.

REILA reittimerkintöjen turvallisuus, pilottialueena Lappi 2015–2018-hankkeen yhtenä toimenpiteenä on luoda ohjeistus turvallisiksi ja asiakaslähtöisiksi maastomerkinnöiksi. Metsähallituksen Lapin luontopalvelujen toimesta kerättiin asiakaskokemuksia reittimerkinnöistä heinä-elokuussa 2016. Kysely toteutettiin laajasti Lapin alueella 18 eri kohteessa. Vastauksia saatiin 94 kappaletta, ja niiden perusteella reittimerkinnössä on paljon hyvää mutta parannettavaakin on.

”Halusimme kyselyyn vastauksia erityisesti tavallisilta käyttäjiltä, joilla ei välttämättä ole valtavasti kokemusta retkeilyreittien käytöstä”, sanoo Metsähallituksen luontopalveluiden erikoissuunnittelija Erkki Ollila.

Erityisesti vastaajat pitivät hyvänä helppokulkuisten reittien lisääntymisestä. Ne ovat myös aloittelijoiden saavutettavissa, eivät pelkästään kokeneiden ja hyväkuntoisten retkeilijöiden käytössä. Parempi merkitseminen voi myös saada kokemattoman retkeilijän uskaltautumaan pidemmälle reitille.

Eräs lapsiperhe Pyhä-Luoston kansallispuiston reitillä kertoi tulleen tällä kertaa kokeilemaan helppoa reittiä, jotta näkevät uskaltaako seuraavalla kerralla kulkea hieman pidemmän matkan. Heidän mielestään hyvä ja selkeä reittien merkintä helpottaa heidän retkeilyään.

Hyvin merkityllä reitillä ei tarvitse erikseen miettiä, mitä opastetauluja, viittoja tai reittimerkkejä siellä on. Hyvät merkinnät reitillä ovat ”huomaamattomia”, sillä ne kuuluvat olennaisena osana reitin suorittamiseen. Yleensä reittien merkintöjen huonous tai puuttuminen todentuu siinä vaiheessa, kun eksyy reitiltä tai ei tiedä mihin suuntaan pitää risteyskohdassa lähteä.

Jokaisen retkeilijän täytyy toki tuntea myös oma vastuunsa kulkemisestaan ja huolehtia omasta turvallisesta retkeilystään. Reitin ylläpitäjän vastuulla on kertoa etukäteen reitistä ja huolehtia rakenteiden kunnosta, kun taas käyttäjällä on velvollisuus lukea reitin ennakkoinformaatio ja noudattaa sitä.

Aina maaston reittimerkintöjä ei vain huomioida tarpeeksi, vaikka ne olisivat kuinka hyvin suunniteltuja. Usein kyselyyn vastaajat kertoivat huomanneensa opastetaulun, mutta eivät silti olleet lukeneet sen sisältöä.

Kokemuksia opastekokonaisuuksista

Kyselyn avulla haluttiin selvittää maastoreittimerkintöjen toimivuutta. Maastoreittimerkinnöillä tarkoitetaan viittoja, opastusrakennelmia ja reittimerkkejä.

Erinomaisimmatkin maastoreittimerkinnät menettävät merkityksensä, jos reitin lähtöpaikkaa ei löydy. Siksi jo kyselyn alussa haluttiin tietää, löysivätkö retkeilijät reitin lähtöpisteen helposti. Yleinen vastaus oli, että lähtöpaikka löytyy helposti, mutta syynä eivät olleet hyvät opasteet, vaan se, että paikka on ennestään tuttu tai käyttäjät ovat paikallisia.

Opastetaulusta tulee löytyä reittikartta, reitin vaativuusluokittelu, kuvaus siitä miten reitti on merkitty maastoon, reitin kävelemisen arvioitu kesto tunneissa sekä hätäohjeistus.

Kyselyyn vastanneiden mukaan opastetaulut löytyvät useimmista reitin lähtöpisteistä ja melkein kaikista löytyy reittikartta. Muiden sisältövaatimusten kanssa on enemmän vaihtelua ja suurimmasta osasta puuttuu hätäohjeistus. Vastaajat toivoivat avoimessa palautteessa opastetaulujen reittikarttoihin eri kohteiden välille myös kilometrimäärien merkintää. Useimmissa ilmoitettiin ainoastaan reitin kokonaispituus.

Viitoilla tarkoitetaan reittien alkupisteessä ja risteyspaikoissa olevia merkintöjä. Niiden tehtävänä on opastaa retkeilijä oikeaan suuntaan. Positiivista oli, että vastauksien perusteella useimmilla reiteillä viitat löytyvät oikeista kohdista. Aina ne eivät silti näytä oikeaan suuntaan tai niitä on liikaa yhdessä paikkaa, mikä saattaa tuntua sekavalta retkeilijän mielestä.

Reittimerkeillä reitti merkitään maastoon, jotta sitä on helppo seurata. Nyrkkisääntönä on se, että retkeilijän pitäisi nähdä aina seuraava reittimerkki. Monet vastaajat olivat tyytyväisiä reittimerkkeihin ja ainoastaan pidemmällä vaellusreiteillä merkit olivat välillä kadonneet. Niiden puuttuminen voi johtua ilkevästä, mikä on todella surullista, kun ajattelee niiden ylläpitämiseen käytettyä työmäärää. Reittimerkintöjen katoamisen varalle retkeilijöitä ohjeistetaan ottamaan mukaan kartta ja kompassi, varsinkin pidemmille vaellusreiteille.

Asiakkailta haluttiin myös tiedustella mielipidettä viittojen, opastetaulujen ja reittimerkkien ominaisuuksista. Positiivisesti yllättävää oli, että tärkeimmäksi ominaisuudeksi nousi maastosta erottuvuus ja selkeä sisältö. Vähiten tärkeänä pidettiin materiaalia ja ulkonäköä. Vastaukset kertovat selkeästi siitä, että ihmiset haluavat liikkua maastossa tuntien olonsa turvalliseksi.

Tiedätkö missä olet?

Maastoreittimerkintöjen yhtenä tarkoituksena on viestittää retkeilijälle missä hän on. Kysymyksemme ”Tiedätkö missä olemme?” herätti osassa vastaajia hilpeyttä, varsinkin kun se esitettiin reitin lähtöpisteessä, joka oli esimerkiksi hotellin tai luontokeskuksen pihalla.

Kysymyksellä oli silti tarkoituksensa, sillä haluttiin herättää vastaaja miettimään todella missä kohtaa reittiä hän oli. Ensimmäinen vastaus oli useasti ”kyllä minä tiedän missä olen”, mutta kun asiaa lähti tarkemmin tiedustelemaan kuten paikan tai reitinkohdan nimeä, ei siihen osattukaan vastata.

Luontoon liikkumaan

Lapissa on paljon erilaisia retkeilyreittejä, joista jokainen voi valita mieleisensä. Reitin merkintätavalla ei ole suoraan vaikutusta retkeilykohteen valintaan, mutta silti hyvin merkityt reitit ovat monesti käytetyimpiä, koska ne löytyvät helpommin ja niitä on turvallista käyttää.

Maastoreittimerkintöjen parantamisella lisätään turvallisen retkeilyn lisäksi, myös monien uskallusta lähteä kokemaan luonnon monipuolisuus ja kauneus. Luonnossa kulkiessa voi virkistytymisen ohessa nähdä eläimiä tai kerätä luonnon antimia kuten marjoja ja sieniä. Onhan se mahtavaa poimia suoraan metsästä suuhun mustikoita ja samalla ihastella luonnon kauneutta, turvallisesti mielin.

Lisätietoja hankkeesta: www.reittimerkinnat.fi

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

